

Tworzenie prawa jest odpowiedzialnym, a zarazem bardzo trudnym zadaniem. Systemy prawne regulują nieskończoną liczbę zachowań milionów ludzi, dzień po dniu, rok po roku. Dyscypliną zajmującą się opracowaniem warunków skutecznego tworzenia i stosowania prawa jest nauka polityki prawa. Leon Petra ycki, jeden z najwybitniejszych polskich teoretyków prawa stwierdził, że jeśli chce się tworzyć dobre i skuteczne prawo należy wiedzieć czym prawo jest, jak wpływa na zachowania człowieka, jak człowiek podejmuje decyzje i co motywuje go do podjęcia lub zaprzestania działania. Petra ycki nie był jedynie ciekaw krótkoterminowych skutków reguł prawnych, ale przede wszystkim był zainteresowany wpływem systemu prawa na psychikę ludzką, na powstanie trwałych nawyków zachowania. Jeśli prawodawca chce tworzyć dobre i skuteczne prawo musi dysponować wiedzą o mechanizmach decyzyjnym człowieka. Rolą psychologii jest wypracowanie możliwie najbardziej adekwatnej teorii decyzji i motywacji, z której potem korzysta możliwy prawodawca. Dzięki temu będzie mógł tak sformułować reguły prawne, by skutecznie eliminowały nawyki zachowania szkodliwych i wspierały nawyki zachowania po danych. Rolą naukowej polityki prawa (naukowej, bo opartej na wiedzy psychologicznej) było przewidywanie skutków wprowadzenia nowych norm prawnych, modyfikacji już istniejących lub ich eliminacji.

Z tych samych przesłanek, które przyjął Petra ycki, wyszli założyciele behawioralnej ekonomicznej analizy prawa. W odróżnieniu od klasycznej szkoły law and economics uważającej, że oparcie się na możliwie najbardziej aktualnych danych empirycznych o procesach decyzyjnych człowieka pozwoli na stworzenie metody analizy prawa, dzięki której przewidywanie skutków norm prawnych będzie skuteczne. Co więcej, w odróżnieniu od law and economics przewidywania będą możliwe nawet tam, gdzie do tej pory to się nie udawało.

Choć Petra yckiego i behawioralną ekonomiczną analizę prawa dzieli wiek, to punkty wyjścia i cele obu tych propozycji są do siebie podobne. Celem badawczym projektu jest opracowanie założenia naukowej polityki prawa. Realizacja celu badawczego będzie przebiegała w dwóch powiązanych ze sobą krokach. Po pierwsze, zrekonstruowane zostaną wyniki badań powiązanych z nauką polityki prawa, których autorami byli polscy prawnicy. W szczególności omówiona zostanie propozycja L. Petra yckiego i jej modyfikacja autorstwa A. Podgóreckiego. Następnie przeanalizowane będą badania prowadzone w ramach szkoły behawioralnej ekonomicznej analizy prawa, której założenia, cele i sposób realizacji wydają się być zbliżone z wynikami polskiej teorii prawa. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że pomimo różnic kulturowych, naukowych a przede wszystkim różnic w dostępie do wiedzy, nauka polityki prawa i behawioralna ekonomiczna analiza prawa mogą wzajemnie się wzbogacić.

Jak powiedzieliśmy nauka polityki prawa jest dyscypliną, która w XX wieku za sprawą dwóch wielkich umysłów polskiej teorii prawa (L. Petra yckiego i A. Podgóreckiego) przeżywała swój złoty wiek. Niestety, jak to często bywa, za postępnym prac w polityce prawa nie nadął postęp w socjologii (Podgórecki) i psychologii (Petra ycki), a tym samym polityka prawa straciła początkowy impet. Dopiero dzisiaj, gdy interdyscyplinarne tendencje w naukach społecznych zaczynają zyskiwać na znaczeniu, polityka prawa może zyskać narzędzia, których do tej pory nie miała. Jednym z nich jest właśnie behawioralna ekonomiczna analiza prawa. Z drugiej strony w polskiej teorii prawa liczba powiązanych z tym aspektem behawioralnej ekonomicznej analizy prawa jest w dalszym ciągu znikoma. Mimo, że już od wieków jest to szeroko dyskutowane podejście badawcze z obiecującymi perspektywami rozwoju. Realizacja celu badawczego pozwoli więc z jednej strony wznowić prace w ramach naukowej polityki prawa, a z drugiej zaprezentować szerszej polskiej teorii prawa założenia, metodologię, możliwości i ograniczenia behawioralnej ekonomicznej analizy prawa.